

О КОМПОЗИЦИЈИ И ТЕМАТСКОЈ СТРУКТУРИ НЕДЕЉНИКА *НАША РЕЧ* САВЕЗА СРБА У РУМУНИЈИ

Аутор у разматрање узима један број темишварског недељника *Наша реч*, чији је издавач Савеза Срба у Румунији, и посебно се осврће на избор тема, њихову систематизацију по областима, начин њихова обједињавања у рубрике, те и на теоријско-методолошко питање статуса рубрике и новинског жанра у овим новинама.

Кључне речи: недељник, композиција, рубрика, вест, извештај, фељтон.

1. Уводне напомене

1. *Наша реч* је недељник који издаје Савез Срба у Румунији, а ми смо прегледали број 1349-1350, од 8. јануара 2016 [Веб. 17. 04. 2017], и приметили да су теме овде на одређени начин систематизоване по областима, обједињене у рубрике, обрађене у појединим жанровима. Важност информације овде се наглашава не само насловом новинског текста, што ће показати анализа микрокомпозиције, већ се и додатно истиче у наслову рубрике – исп.: *Вести, Ко би рекао, Интервју, Наша тема, Из активности ССР, Догађај, Традиција, Култура, Вести, Сарадња, Православље, Спорт, Честитке, Огласи, Читуље, Акције и манифестације ССР – јануар 2016. године, Србија на дохват руке.*

2. Дневно-политички простор извештавања у *Нашој речи* замењен је друштвено-културним, огласним, простором за грађанске вести српске мањине у Румунији. Пише се хроничарски о догађајима дана или недеље афирмативним и важним за очување матице, па су, сходно томе, уверења и ставови новинара (и других аутора) ненаметљиви, али прагматички добро калибрирани. Пратећи нове културне и друштвене догађаје Срба у Румунији – *Наша реч* је пример како се један тематски, жанровски, вербализацијски и стилски поступак уобличења гласила – може јавити и као национални програм или проглас у публицистичкој форми.

¹ vasdejks@gmail.com

2. Жанровско-родовска и тематска структура недељника *Наша реч*

1. Насловна страна *Наше речи* има организацију тзв. паратекста [исп. Јовановић Симић, 2017: 86-93]:

НАША РЕЧ / БРОЈ 1349/1350 / 8. ЈАНУАР 2016. / ЦЕНА: 0,60 ЛЕЈА / НЕДЕЉНИК САВЕЗА СРБА У РУМУНИЈИ / ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Прелиминарна страна има рекламни карактер:

Магија у срцу Србије! / ЗЛАТИБОР – ИЗБОР ЗА СВЕ! / Специјални попусти за читаоце *Наше речи* / Туристичка организација Златибор / www.zlatibor.org.rs

А након ње следи тзв. најавна страна насловљена *У овом броју* – са издвојеним рубрикама и насловима текстова унутар њих, на које уредништво скреће пажњу читаоцима као на информативне, актуелне и важне теме. Исп.:

Интервју – КАД ТЕМИШВАРАЦ ПОСТАНЕ БЕЧЛИЈА / Милорад Ердељан стр. 4 / Наша тема – ВЕНАЦ / Пети дечији сабор српског фолклора стр. 7 / Догађај – ПЕТ ГОДИНА „СВЕТОГ НИКОЛЕ“ / У Дети стр. 14 / Култура – „У ТОМ СОМБОРУ“... / Представљање стр. 21

На овој страни налази се и једна пригодна ауторизована песма (аутора Славимира Гвозденовића) са баражном поставком. Исп. једну строфу:

Гледам мајку / Чесницу је / Замесила врућу / Подај, Боже, / Напуни јој кућу.

2. Разгледаћемо сада колумне и фелтоне, те вести и друге новинске приче организоване у рубрике.

а) Прву рубрику у недељнику чине *Вести*. Вести у *Нашој речи* нису као и обично везане за актуелна политичка и социјално-економска збивања, нити су критички и негативно интониране према садржају који преносе, већ су из културног, друштвеног и религијског живота Срба у Румунији, и позитивно се и афирмативно односе према теми. У рубрици *Вести* на страни 2 налазимо три текста са следећим насловима: *Савез Срба у Румунији прославио Светог Николу, Награђени најбољи ученици Темишвара, Поклон паке-тићи*. Оне су, заправо, проглас њиховог заједништва, њихових упоришних идеја и лепих догађаја и примера. Погледајмо један пример:

САВЕЗ СРБА У РУМУНИЈИ ПРОСЛАВИО СВЕТОГ НИКОЛУ

Крсна слава Савеза Срба у Румунији је, од оснивања наше кровне организације, Свети Никола, уједно и најраспрострањенија крсна слава у Срба. Тим поводом, 19. децембра, у темишварској Саборној цркви, челници ССР присуствовали су Славској литургији и по окончању приступили су узвишеном чину резања славског колача и благосиљању кољива.

Г.Г.П.

И формом и садржајем овај текст показује отклон од вести као темељног облика новинарског израза, па се у том смислу овде може говорити о прелазној форми, не по квантитету, већ по квалитету и начину излагања садржаја: иако изостаје типично композиционо начело вести названо обрнутом пирамидом, она је присутна овде у категоријама степенованог значаја факата. Капителом или 'главом' текста сматраћемо тематски издвојени део у којем су садржане ударне појединости: *Крсна слава Савеза Срба у Румунији је, од оснивања наше кровне организације, Свети Никола, уједно и најраспрострањенија крсна слава у Срба.*

Уопште узев, како рубрика *Вести* тако и већина тематских одељака, условно названи рубрикама, указују на хроничарски тон извештавања. Због тога недељник више личи на три рубрике рецимо у нашој *Политици* – мислимо на: 'Културу', 'Друштво' и 'Међу нама' – него што у целини преликава садржај ових дневних новина. Уз то, извештавање је увек везано за друштвено подстицајне и културно пожељне догађаје – те је улога овог недељника јасно одређена и избором тема и начином на који се о тим темама проговара – увек прихватљиво и несензационалистички, а похвално и са dobrим примерима који се постављају као узор друштвеној свести и заједници.

б) На трећој страни недељника налазимо другу рубрику *Ко би рекао*, и у оквиру ње само један текст са насловом *Божјиње срећице*. Тешко је одгонетнути шта се крије иза рубрике док не прочитамо текст под тим насловним окриљем, а тек је после тешко довести у вези текстовни жанр са његовом најавом. Но, текст пред нама представља, конкретно речено, кратку причу – специјалну новинску форму са преплитањем уметничких и публицистичких поступака. Аутор приче је Љубинка Перинац Станков, и ми ћемо овде пренети само неколико исказа баражног дела текста:

Украси су стаклени и операција кићења 'крискиндле' хируршки прецизна... На крају овог митско-пироманског процеса, на јелку су се додавале и божићне бомбоне... Кад поједеш бомбону омот пажљиво исправиш, па га ноктом зацаклиш, док не буде као нов. Тек га онда сместиш у посебну кутију за драгоцености и божићне срећице.

Издвојени део текста представља антиципирани и осамостаљени парцелат из интегралног текста – у коме је новинар пронашао идејно, тематско, па и стилско тежиште. Прича је смештена у контекст божићних ритуала и располежења, испричана интимно, топло, реминисцентно, али са активирањем нижих и једноставних процеса стилизације и естетизације израза, карактеристичних и иначе за естетизовану новинску причу.

в) Следи рубрика *Интервју* на четвртој, петој и шестој страници недељника са насловом *Кад Темнишварац постане Бечлија*. Као композиционо правило – појављује се наднаслов са именом личности која се интервјуише

Милорад Ердељан, адвокат, те и са поменутиим насловом, и двама баражним текстовима – један са кратком биографијом адвоката – названим 'Лична карта', и исписаном у административном стилу:

Лична карта: Датум и место рођења: 5. децембар 1987., Темишвар / Студије: Економска гимназија у Темишвару. Правни факултет у Бечу. / Брачно стање: Неожењен / Ради као: адвокат

– и други са екслоцираним адвокатовим репликама-одговорима, интимно-дескриптивно и теоријски-интерпретативно тонираним:

Град је јако леп, али ствари се мењају из основа када се човек пресели у њему. Врло је тешко бавити се правом у другој земљи изузев оне у којој сте студирали. Упркос свему, Срби и Румуни нису тако лоше виђени као Турци, Арапи и остали не-Европљани.

Интервју² је начињен – као што је то медиолошки обичај [исп. Славоковић, 1973: 235-248]³ – са узорном личношћу, и са сврхом не да се толико истакне значај теме, колико да се читаоцима приближе мање познате, а угледне и успешне личности.

г) Рубрика *Наша тема* посвећена је једној културно-уметничкој манифестацији са насловом *Пети дечији сабор српског фолклора и обичаја 'Венац'*, и квантитетски је доминантан управо овај текст у недељнику (исп. 9-13 стр.). Овај прилог има хроничарско-извештајни карактер. Уводни део текста одговара на новинарска питања 'шта', 'када' и 'где':

Последња прошлогодишња, културно-уметничка манифестација Савеза, Дечији сабор српског фолклора и обичаја 'Венац', одржала се 20. децембра 2015. године, у дворани 'Капитол' Банатске филхармоније у Темишвару.

Потоњи делови текста имају експанаторну вредност – њихова је функција дескриптивна, најчешће, али и експликацијска; испоредимо на пример:

Лепоту наших српских народних обичаја, народних српских кола, фолклора и изворне српске песме, показали су на сцени Филхармоније наши увек весели и раздрагани малишани, полазници српских забавишта, основних школа и чланови неколико школица фолклора њих око 500.

А финални део текста има благо пропагандно-рекламни тон:

Сви учесници Дечијег сабора српског фолклора и чланови фолклорних дружина, добили су од представника ССР поклон-пакетиће али прилику да се играју у Мегазону...

² У Речнику САНУ [1971: књ. VII, 784] 'интервју' се дефинише као „разговор новинара с друштвеним, политичким, културним или каквим другим јавним радником“.

³ Исп. и мишљење М. С. Черпахова [1962: 46-47] за кога је интервју друштвено значајан разговор новинара са било којим лицем.

д) У рубрици *Из активности ССР* објављен је један текст са насловом *Седница извршног одбора руководећег савета ССР* (стр. 13). Овај прилог има форму новинског извештаја, и то оног са цитатима, „који сажима изјаве из говора и дискусија, записника или из интервјуа“ [уп. Рус-Мол, 2005: 31]. Почетак текста одговара на питања 'где', 'када', 'шта', 'о чему':

У просторијама Савеза у Темишвару 18. децембра одржана је редовна седница Извршног одбора Руководећег савета ССР на чијем се дневном реду нашло разматрање и усвајање акција и манифестација ССР за месец јануар 2016. године, ребаланс буџета за 2015. годину, разно.

Одмах пада у очи административни начин изношења чињеница, а њега уз то прати и слабија писменост. И у том функционално-писменом маниру написан је и остатак текста.

ђ) Ни по чему се тематски, жанровски и текстолошки, а ни лингвистички не разликује текст *Пет година „Светог Николе“ у Дети* (13-15), у рубрици *Догађај* – од текстова које смо пратили у рубрикама *Вести* (сем што су тамошње форме краће) и *Наша тема*. То говори о недовољно родно и врсно издиференцираним рубрикама, али говори и о доминантности тема из културног и друштвеног живота српске заједнице у Румунији.

Пре три недеље, на дан када је велики део православних верника прославио Светог Николу, истоимено друштво из Дете је на свечани начин обележило петогодишњицу постојања... Вече је закључено наступом румунске фолклорне групе из жупаније Хунедоара, која је представила локалне божићне обичаје.

Намећу се утиску, поред одабира сродне теме – и сличност у избору вербатолошких форми, као и у реализацији текстолошких облика извештавања.

Овоме се регистру сродних тема и рубрика, без великог остатка, придружује и рубрика *Традиција*, са текстом *Духовно, историјско и културно вече. Прослава Материца у темишварској Саборној цркви* (16-17). Већина тема у овом недељнику веже се за друштвени и културни, али и религијски живот Срба као мањинског народа у Румунији. Штавише, већ и сами наслови упућују на чињеницу да се ове вредности не диференцирају довољно, него се доживљавају као једно, али важно упориште социјалног и духовног очувања заједништва. То све, разуме се, одражава се на тематску, композициону и прагматичку структуру *Наше речи*. Но, погледајмо један део из поменутог текста, опет уводни – јер он има општереферишући карактер:

Овогодишња прослава недеље светих Праотаца, када наша Света Црква прославља Старозаветне Праведнике и празник у нашем народу познат као Материце, отпочела је у суботу 26. децембра 2015. године, служењем празничног бденија у Саборној темишварској цркви, после кога је у 18 часова у свечаној сали Владичанског двора уприличено духовно, историјско и културно вече.

Овом тексту, по извештајности тона – сличан је други из исте рубрике, са насловом *Материце у Мехали* (18):

Највећи православни празник мајки и жена, Материце, био је обележен и у Мехалској цркви, где је ... група малишана... спремила пригодни програм.

Од њих се разликује трећи, са насловом *Везивање и дрешење мајки* (18) – који поред извештавања о истом догађају, описује и обредне поступке и тумачи њихов смисао:

Српска православна црква прославила је 27. децембра дан мајки и жена – Материце. Обичај је да деца поране и да, унапред припремљеним концем, марамом, везицом или шалом на препад завежу своју мајку за ноге... Обичај 'везивања' и 'дрешења' представља много више од пуке игре, јер се њиме потврђује веза љубави којом су повезани сви чланови хришћанске породице.

Тако се овде преплићу информативни блокови, са дескриптивним, па и евалуативним, као у последњем исказу.

Још четири текста из рубрике *Традиција*, са истом темом *За дан посвећен мајкама* (19) – поднасловима најављују варијацију: *У Мачевићу, У Великом Семиклушу, У Дињашу, У Малом Бечкереку*. Варијација је овде и тополошка и обредно-изведбена. Иначе, последња четири текста по свему су слична трећем из ове рубрике, и свеукупно гледано – рубрика *Традиција* са седам текстова, на пет страница (16-21), заузима у листу значајно место, ако не и централно.

е) У рубрици *Култура* налазимо само један текст са насловом-цитатом, и асоцијацијама на грађанску поезију: „*У том Сомбору...*“ (стр. 21):

Свега има, каже позната песма. Шта, међутим, није стало у строфама Звонка Богдана, јесте да у граду који је некада био седиште Бачке жупаније има и много разумевања за културу, и много поштовања историје.

Иза овог уводног блока – који није најсрећније компонован ни лингвистички ни стилски – следи параграф у репортажном стилу, сентименталистичког тона:

Кад се у Сомбор први пут дође, човека обухвати нека смиреност и пријатна тишина јер је окружен прелепим црквама, старим зградама са очуваним фасадама које пркосе времену и широким улицама и трговима.

До краја текста смењују се хроничарски и репортажни вербативи – само што је 'посматрачево око' овога пута *делегација Срба из Румуније*, а 'записивачева рука' *Рајко Корња*.

ж) Збуњујуће делује рубрика иза *Културе* са насловом *Вести*, јер смо овом рубриком и почели разлиставати недељник, па се поставља питање њеног поновног јављања. И ова, као и она коју смо анализирали, заузима само једну страницу (22), и садржи само две краће вести. Разлика је једино

у томе што прва вест *Смотра хорова и коледа у Великом Семиклушу* долази из сфере културе, па би јој пре било место у претходној рубрици, а друга *Законски предлози и наша заједница* – заправо је извештај:

Пред крај јесење сесије Румунског парламента, посланик Славомир Гвозденовић је предао три законска пројекта у Дому посланика... Опширније ћемо вас обавестити у једном од наредних бројева када ови пројекти буду изгласани и постану закони.

Својом формом заиста је овај текст најближи извештају, али начин представљања чињеница није само строго објективан, већ је пропраћен и непосреднијим односом према читаоцима, што показује обраћајна форма у завршници текста: *опширније ћемо вас обавестити*.

з) Рубрика *Сарадња* по тематици, и сасвим сигурно по начину извештавања – лако се може атраковати са рубриком *Култура*, јер на једној страници (23), у прилогу са насловом *Сусрет с љубављу* – читамо о једном друштвено-културном догађају, значајном за живот српске заједнице у Румунији:

Белобрешчани су отвореног срца, половином децембра, сачекали своје побратиме из Шумадије, чланове Удружења српско-румунског пријатељства 'Ризница', који већ 23 године проносе пријатељство и љубав између народа две суседне и пријатељске земље.

Сви догађаји о којима се овде под различитим називима и у различитим рубрикама извештава, па и овај последњи – само су релативно актуелни. Ту су се окупили догађаји из последњег месеца претходне године (2015) и првих дана текуће (2016).

и) Рекосмо већ да су друштвена заједница, њена култура и традиција кључне теме овога листа, па се као природна рефлексивна тих чињеница пред нама отвара и рубрика *Православље* (24-26). Овога пута новинар 'уступа реч' патријарху српском Иринеју:

МИР БОЖИ – ХРИСТОС СЕ РОДИ!

„Певајте Господу, благосиљајте име Његово,

Јављајте из дана у дан спасење Његово!

Казујте по народима славу Његову,

По свим племенима чудеса Његова!“

(Пс. 96, 2–3)

Овим речима, браћо и сестре у Христу Господу и драга наша децо духовна, позива нас свети цар Давид на данашњи празник и празнично славље...

Уместо подналова налазимо апликативну форму, тј. цитат из псалтира, те се тиме одређује вербатолошки тон овога прилога. Међутим, тек увидом у текст, чији смо уводни сегмент навели, постаје јасно да се дословно преноси беседа патријарха српског Иринеја, и тиме се директно искорачава из новинарског изражавања у религијски дискурс.

ј) Једна од рубрика јесте и *Спорт* (27-28). Три прилога говоре о фудбалу: *Спас у 'плеј-ауту'*, *Асу Поли на челу до пролећа*, *Звезда јесењи првак*, и три, само успут и укратко, о рукомету, рагбију и кошарци:

- Нисмо погрешили када смо прогнозирали пре месец дана да ће АСУ Поли бити јесењи првак IV серије ако се „држи посла“...

- Са једним од најслабијих напада АКС Поли мора потражити „спас“ у „пуцачима“ прве класе...

- Црвено-бели су приказали најбољу и најефикаснију игру остваривши до сада незапамћену предност од 25 бодова...

Као накнадне анализе спортских догађаја, наши примери показују елементе спортског 'говора' – сасвим удаљеног од изражавања истинских емоција [уп. Шкиљан, 1989: 91].

к) Следе три последње рубрике *Честитке* (29), *Огласи* (30) и *Читуље* (31-40) – које нису праве новинске врсте, већ су им новине медиј за обзнањење различитих садржаја.

к1) Погледајмо, најпре, једну честитку:

Драги наш НИКОЛА, поводом испуњења 8 година, желимо ти да имаш живот пун радости и среће! Мики, мама и тата

Текст је баражно антиципиран, и у њему се у оптаивној форми реализује вербатолошки дискурс честитке. Уз то, форма је врло једноставна и одговара на захтеве једне вести – КО (*Мики, мама и тата*), ШТА (*честитају рођендан брату и сину*), КОЈИ (*поводом испуњења 8 година*).

к2) Узећемо сада два примера огласа. Један је комерцијални:

Ресторан ЛОЈД организује дочек СРПСКЕ НОЦЕ ГОДИНЕ, 13. јануара 2016. Гарантован провод уз добру музику из Србије и Румуније. Информације на: 0721.225.115 и 0744.557.151.

Други је тзв. пословни оглас:

САВЕЗ СРБА У РУМУНИЈИ запошљава ОСОБУ ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЧИСТОЋЕ у просторијама Српске куће (Улица Мангалија бр. 29). Услови запошљавања и примања биће сходно законским предвиђањима...

Пример нашег комерцијалног огласа истовремено је и пример тзв. услужног – и он је графички уређен пласирањем прве речи понуде. На сличне поступке графичког истицања огласног садржаја наишли смо и код пословног огласа. Напоменућемо још да огласну ноту има и већина текстова у овом недељнику, иако им је основна намена информативног карактера – овде мислимо на различите службене објаве из друштвеног, културног и религијског живота, те и на разна обавештења о неком догађају, о чему је било речи у овоме раду.

к3) На реду је последња рубрика *Читуље*. Истаћи ћемо неколико типизираних иницијалних форми, које имају стилску вредност општег места:

С тугом се опраштамо од наше драге ујне... / Преминула је цењена и поштована... / У жалости и са тугом јављамо да је... / Са благодарношћу сећамо се преминуле... / Поводом упокојења госпође професор... / Преселила се у вечност... / С тугом и поштовањем опраштамо се од драгог... / Последњи поздрав пун бола и туге...

In memoriam и некролози за тему – као што можемо видети – добијају не само смрт културно, политички, или спортски познате личности, већ се овде као тема јавља и смрт неке друштвено маргиналне личности.

3. Поред архаизираности, две су још битне тематско-композиционе карактеристике *Наше речи* – а то су фељтонизација и колумнизација. О томе ћемо укратко повести расправу.

3.1. Категорије анализе садржаја којима је могуће утврдити сличности или разлике међу појединим новинским родовима у недељнику који анализирамо – биле су структура написа, теме, језички и новинарски стил, облик и опсег. Структура написа значила је уврстити колумне у постојеће и у литератури (цитираној и у овоме раду) описане новинске родове, те је остављена могућност да се оне које није могуће сврстати ни у један постојећи род, уврстити у 'неразврстане', а могли би се назвати колумном према облику изражавања, а не према простору у листу, ако би имали заједничке карактеристике.

а) Број колумни, важно је приметити, више пута премашује укупан број новинских родова. Ово због тога што се у колумнама објављују различите теме, и што оне зависе од публике којој су новине намењене. Најмање је овде колумни написаних новинарским и разговорним стилем: то су неки прилози из рубрике *Традиција, Сарадња и Спорт*. Ово, такође, показује да колумне могу бити само простор у којем се објављују различити новински родови, па и дневник, испоредимо прилог *Божјиће срећице* из рубрике *Ко би рекао*.

б) Већ и првим погледом на макрокомпозицију недељника *Наша реч* можемо приметити архаизираност тема, а с тим у вези и рубрика, облика текстовних, и – сходно томе – вербализацијских и општеизражајних форми. Тако велик број рубрика, као што су *Ко би рекао, Наша тема, Догађај, Традиција, Сарадња, Православље и Честитке* – у великој мери подсећају на композиционо стање нашег водећег листа *Политике* од, на пример, 16. 3. 1941. г. – где наилазимо на рубрике: *Забава, Предавања, Белешке, Друштва и установе, Књиге и часописи и Сталешке вести*. Све оне представљају, заправо, у најширем смислу узете – огласе. У њима се извештава о разним догађајима, али се и позива на учествовање, каквих примера имамо и овде анализираних. На другој страни постоје вести које не подразумевају никакву ангажованост читалаца у вези са њима, већ су обавештења у чистом виду,

и таква је већина прилога, а у њих се могу уврстати и текстови из рубрике *Честитке*⁴, *Огласи* и *Читуље*.

3.2. Када је реч о жанровско-родовском одређењу недељника *Наша реч* – даћемо неколико напомена. Најпре, како се облици новинарскога изражавања најчешће у стручној литератури називају жанровима, а како жанр изворно значи род – нема разлога да се облици новинарскога изражавања не називају новинарским родовима и да се они, попут подела у различитим наукама, не деле на врсте. Недељник *Наша реч* јасно потврђује да се колумна сматра обликом новинарскога изражавања, дакле новинским родом, а не рубриком, тј. простором у листу. Друго. Склони смо да већину рубрика овде схватимо као фељтонизирани колумне. А зашто? Старија литература не спомиње колумне [исп. и Врег, 1964: 189-190], док *Наша реч* показује да фељтон, тематски, може разматрати културне, унутрашњополитичке, моралне, етичке, филозофске, религијске и друге друштвене проблеме. По облику, даље, фељтон може бити написан као писмо, као фељтонски портрет, као проблемска медитација, или – што је чешће у нашем недељнику – као скица, запис, или као путописни фељтон.

3.3. О прилозима се, коначно, у *Нашој речи* може говорити и као о колумнизиранима. Нешто слично ономе што се десило фељтону, догодило се и са колумном⁵ у српском новинарству задњих десетак година двадесетог и првих година двадесет и првога века. *Лексикон новинарства* из 1979. не спомиње колумну⁶, постоји само опсежно објашњење коментара (124), док Д. Славковић [1979: 196-197] сматра да поједине прилоге није могуће сврстати у уобичајене облике новинарског изражавања, као што су рубрике о здравственим саветима, лову, риболову, шаху, филателији, аутомобилима, правним саветима. Такви 'неправи' новински производи поглавито структурирају недељник који разматрамо, а што се може видети већ и по називу рубрика.

⁴ Рубрика *Личне и породичне вести*, почела је излазити 30-их година XX века у *Политици*. У њој су се налазиле вести које се тичу кључних догађаја у животу сваког појединца. Тако су започињале прилогом *Рођења*, потом, *Веридбе* и *Венчања*, а на крају су се налазиле *Читуље* и *Помени*. Вести о рођењу, веридби и венчавању губе се из дневних новина након Другог светског рата.

⁵ Бишкуп [1981: 107] у својој теорији новинских жанрова не спомиње колумну, а ни Пленковић [1987: 54-68] у новинарске родове не убраја колумну, за разлику од Ј. Грбеље и М. Сапунара [1993: 144].

⁶ Колумна се не помиње као новински жанр у истраживањима Р. Животића [1993], као ни у лингвистичким и стилистичким истраживањима новинарства Ј. Јовановић [2010]. Такође, описујући намену и одлике појединих новинских родова, – ни Бешкер не спомиње колумну (1996: 157), она за аутора остаје у значењу сталне рубрике, док је за Д. Јуку (2007: 98) колумна новински род.

а) Склони смо да – сходно прегледаној теорији, а посебно увидом у композијску уређеност *Наше речи* – закључимо како колумне (и/или рубрике) откривају да је реч о врло дугом и сталном изражавању у заданоме новинском простору, да тематско подручје може бити врло разнолико, а одређује га сам наслов колумне. При томе, чланци могу бити написани различитим облицима изражавања, те морају бити актуелни и прихватљиви читаоцима којима су намењени. Према различитим управо горенаведеним насловима колумни, отвара се могућност да се оне у *Нашој речи* посматрају и као род.

б) Најближе нам је ипак Маловићево становиште [1995: 93, 117; 2003: 103] када размишљамо о жанровском и врском одређењу прилога у *Нашој речи*. Он се не бави структуром новинских родова, јер се више приклања америчком приступу новинарству који новинске прилоге дели у две главне скупине – вести и новинске приче. Управо је новинских прича највише у недељнику који разматрамо, али је њихова специфичност та што су информативно актуелне, те имају подлогу вести. Негдашњи 'чисти' коментари и фељтони губе трку с колумнама, па се ова појава везује и за већину листова⁷ који излазе у Србији.

4. Ако остајемо при тези да су добрим делом прилози о којима смо расправљали и које смо анализирали – заправо колумнизирани, онда овде нећемо говорити о архаизацији (као с почетка наше расправе), већ о новом еволуцијском облику новинских форми, које су замениле новинске коментаре старог типа, где се на поједине појаве осврћу разни новинари, већ према потреби, када се нешто догађа у њиховом друштвеном и духовном амбијенту.

3. Закључне напомене

1. На основу проведене медиолошке, генолошке и текстолошке анализе *Наше речи*, – аутор закључује да, макрокомпозицијски посматрано, многе новинске форме које су се архаизовале у дневним листовима у Србији или су се из њих 'иселиле' у часописе специјализованог карактера – налазимо управо у овом недељнику. У тзв. 'најавама' постављеним на насловној страни – читаоцу се скреће пажња на важност појединих рубрика (исп.: *Интервју*, *Наша тема*, *Догађај*, *Култура*), а потом следи читава палета рубрика, чија сукцесија указује на степен важности и актуелности информација везаних за живот Срба, или за активности и манифестације Савеза Срба у Румунији.

⁷ С. Липовчан [2006: 36-51] у расправи о облицима новинарскога изражавања не спомиње колумну нити тзв. новинске приче – ни као посебан род, ни као врсту неког рода.

2. Микрокомпозицијски посматрано, структура новинских прилога у овом листу има својих специфичности по којима би се без много расправе могли сврстати у новинске. Те се специфичности описују тзв. начелом 'обрнуте пирамиде', што значи – концентрације битних чињеница према почетку текста. И то је композиционо правило без обзира на сву жанровску 'нечистоћу' текстова, без обзира на њихову архаизираност или иновираност, колумнизираност, фелџонизираност или било коју другу специфичност одређену природом и сврхом новина на српском језику изван Србије.

Извори

Наша реч, 2016: <http://dbsr.ro/cats/01-novine/nasarec4/2016/nv-nr4-g27b13491350-20160108.pdf>. Веб. 17. 04. 2017.

Литература

- Анић, 1994: VI. Анић, Feljton. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Бешкер, 1996: I. Bešker, Vježbanjem do majstorstva izraza. *Uvod u novinarstvo* (ur. Sherry Ricchiardi i Stjepan Malović). Zagreb: Izvori.
- Бишкуп, 1981: J. Biškup, *Osnove javnog komuniciranja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Врег, 1964: F. Vreg, Feljton u listu. *Suvremeno novinarstvo* (ur. Božidar Novak). Zagreb: Stvarnost.
- Грбеља и Сапунар, 1993: J. Grbelja, M. Sapunar, *Novinarstvo, teorija i praksa*. Zagreb: MGC.
- Животић, 1993: Р. Животић, *Новинарски жанрови, штампа, радио, ТВ*. Београд: Институт за новинарство.
- Јовановић, 2010: J. Јовановић, *Лингвистика и стилистика новинског умећа*. Београд: Јасен.
- Јовановић, 2017: J. Јовановић Симић, Нека могућа терминолошка разграничења у теорији текста: хипертекст, хипотекст, паратекст, псеудотекст, квазитекст. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46/3, 86-93.
- Јука, 2007: D. Juka, *Priručnik za novinske novinare*. Mostar · Čitluk: Matica hrvatska · Ogranak Čitluk.
- Липовчанин, 2006: Sr. Lipovčan, *Mediji – druga zbilja?* Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Маловић, 1995: St. Malović, *Novine*. 1. izd. Zagreb: Dr. Stjepan Malović.
- Маловић, 1996: St. Malović, *Bogatstvo izražaja. Uvod u novinarstvo* (ur. Sherry Ricchiardi i Stjepan Malović). Zagreb: Izvori.
- Маловић, 2003: St. Malović, *Novine*. 2. izd. Zagreb: Sveučilišna knjižara.

- Маловић, 2005: St. Malović, *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing Tehnička knjiga.
- Обрадовић, 2007: Ђ. Obradović, *Otkrivanje Rotera*. Zagreb: ICEJ.
- Пленковић, 1987: М. Plenković, *Teorija i praksa suvremenog novinarstva*. Zagreb: Grafoimpex.
- РСАНУ, 1971: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. Књ. VII. Београд: Институт за српскохрватски језик.
- Рус-Мол, 2005: Шт. Рус-Мол, А. Ј. Загорац Кершер, *Новинарство*. Београд: Клио.
- Славковић, 1973: Д. Славковић, *Увод у новинарство*. Београд: Просвета.
- Славковић, 1979а: D. Slavković, Кomentator. *Leksikon novinarstva*. Beograd: Savremena administracija.
- Славковић, 1979б: D. Slavković, *Oblici novinarskog izražavanja. Leksikon novinarstva*. Beograd: Savremena administracija.
- Черпахов, 1962: М. С. Черпахов: О интервјуу. *Информативни билтен 'Новинарство'*. Бр. 1, 41-47.
- Шкиљан, 1989: Д. Шкиљан, *Лингвистика свакодневице*. Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада.

Ivana R. Jovanović

ABOUT COMPOSITION AND THEMATIC STRUCTURE OF THE WEEKLY *OUR WORD* PUBLISHED BY ASSOCIATION OF SERBS IN ROMANIA

Summary

The author considers the electronic issue of a number of the Timisoara weekly *Our Word*, whose publisher is the Association of Serbs in Romania. Based upon the theory of media and the text analysis carried out earlier, the author concludes that, from the aspect of macrocomposition, many newspaper forms which have been made archaic in Serbian dailies or 'moved out' from them to professional journals – can be found exactly in *Our Word*. In so-called 'headlines' on the front page, the reader's attention is drawn to the importance of some columns (comp.: *Interview, Our Subject, Event, Culture*) and then comes a variety of columns whose succession shows the important and current information about Serbs in Romania or the importance of activities and manifestations of the Association of Serbs in Romania.

Key words: newspaper text, weekly, composition, theme, Alliance of Serbs in Romania.